

358 § Helsingin seurakuntayhtymän kokonaismäärärahan (toimintakate) suuruus, investointien nettomaksimi-arvot sekä sijoituskiinteistöjen lainojen lyhennyksiin varattavien varojen maksimi-arvot vuosille 2023–2030

Päätösehdotus

Seurakuntayhtymän johtaja Juha Rintamäki

Yhteinen kirkkoneuvosto päättää esittää yhteiselle kirkkovaltuustolle, että se päättää:

1. Helsingin seurakuntayhtymän seurakuntien ja yhteisten palveluiden yhteenlasketun kokonaismäärärahan (toimintakate) suuruudeksi seuraavaa:
 - a. vuodet 2023–2025: 76 554 120 euroa / vuosi
 - b. vuodet 2026–2028: 70 429 790 euroa / vuosi
 - c. vuodet 2029–2030: 64 795 407 euroa / vuosi
2. , että seurakunnilla ja yhteisellä seurakuntatyöllä on nykyisen käytännön mukaisesti oikeus kumulatiivisten säästöjen kerryttämiseen ja käyttämiseen vuoden 2030 loppuun saakka. Kohdassa 1 esitetyt kokonaismäärärahat eivät sisällä mahdollista kumulatiivisten säästöjen käyttöä.
3. , että tilanteessa, jossa seurakunnan tai yhteisen seurakuntatyön kumulatiiviset säästöt eivät riitä budjetoidun tai toteutuneen alijäämän kattamiseen, sovelletaan liitteessä esiteltyjä kumulatiivisen alijäämän kattamisen periaatteita.
4. Helsingin seurakuntayhtymän investointien (sis. kiinteistö- ja ICT-investoinnit) vuotuisiksi nettomaksimi-arvoiksi ilman sijoituskiinteistöjen lainojen lyhennyksiä seuraavaa:
 - a. vuosi 2023: 17 400 000 euroa
 - b. vuosi 2024: 10 000 000 euroa
 - c. vuosi 2025: 9 000 000 euroa
 - d. vuosi 2026: 8 000 000 euroa
 - e. vuodet 2027–2030: 10 000 000 euroa / vuosi
5. Helsingin seurakuntayhtymän sijoituskiinteistöjen lainojen lyhennyksiin varattavien varojen maksimi-arvoiksi seuraavaa:
 - a. vuosi 2023: 3 800 000 euroa
 - b. vuosi 2024: 4 800 000 euroa
 - c. vuosi 2025: 4 600 000 euroa
 - d. vuosi 2026: 4 600 000 euroa
 - e. vuosi 2027: 5 400 000 euroa
 - f. vuosi 2028: 4 900 000 euroa
 - g. vuosi 2029: 5 400 000 euroa
 - h. vuosi 2030: 5 200 000 euroa

6. pidättää itsellään oikeuden kokonaismäärärahan suuruuden, investointien nettomaksimiarvojen sekä sijoituskiinteistöjen lainojen lyhennyksiin varattavien varojen maksimiarvojen tarkistamiseen, mikäli seurakuntayhtymän taloustilanteessa tapahtuisi merkittäviä muutoksia.

Käsittely

Wiking Vuori teki palautusesityksen, jota Anna Saurama kannatti.

Asiasta äänestettiin. Äänestyksen tulos:

Asian käsittelyn jatkamista kannattivat Rolf Steffansson, Anni Järvilehto, Rakel Hiltunen, Pertti Sundberg, Riitta Asikanius, Risto Harju, Esa Ahonen, Otto Lehtipuu, Martina Harms-Aalto, Kristiina Kartano, Ami Lainela ja Tuula Pontela, yhteensä 12 jäsentä.

Asian palauttamista jatkokäsittelyyn kannattivat Wiking Vuori ja Anna Saurama, 2 jäsentä.

Käsittelyä päätettiin jatkaa.

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Selostus

Yhteinen kirkkovaltuusto asetti kokouksessaan 18.3.2021 Rohkeasti yhdessä – prosessin yhteydessä laadittavalle toimintaedellytysten turvaamissuunnitelmalle seuraavat tavoitteet:

Seurakuntayhtymän talous saadaan tasapainoon vuoden 2023 loppuun mennessä, tulevaisuuden toimintaedellytysten turvaamiseksi. Tulevien sukupolvien käyttöön jäävät terve talous ja riittävät resurssit. Vahva talous antaa meille kyvyn toimia tehokkaasti ja vaikuttavasti. Verovarojen käyttö on vastuullista ja läpinäkyvää. Vuosille 2022–2030 laadittavan talouden tasapainotussuunnitelman (osa toimintaedellytysten turvaamissuunnitelmaa) avulla varmistetaan lisäksi, että:

1. uutta rakenteellista alijäämää ei pääse syntymään ja vuosikate riittää vuosittain poistoihin vuodesta 2024 alkaen ja
2. sijoitusvarallisuus ilman kiinteistösjouituksia ei alita 100 M€ kokonaismäärää vuoteen 2030 mennessä.

Osana talouden tasapainotusta saadaan sovittua, mistä investoinneista luovutaan ja mitä ei enää tehdä. Uusia tulonlähteitä kuten vuokratuloja, pääsylipputuloja, sovellusten mainosmyyntiä, rahankeräyksiä ja tapoja kerätä tuloja esimerkiksi kirkollisten kahviloiden kautta löydetään 5 M€ vuodessa. Nämä vahvistavat tulopohjaa ja kompensoivat osaltaan jäsenmäärän laskusta aiheutuvia vähennyksiä.

Toimintaedellytysten turvaamissuunnitelmaa on valmistellut kevään 2021 aikana yhteisen kirkkoneuvoston ko. työhön nimeämä asiantuntijaryhmä. Yhteinen kirkkoneuvosto on pyytänyt asiantuntijaryhmän laatimasta loppuraportista seurakuntien ja yhteisten palveluiden osastojen lausunnot.

Talouden nykytilanne

Vuoden 2020 tilinpäätöksessä toimintakate oli -82,0 milj. euroa. Vuoden 2020 tilikauden tulokseksi (=tilikauden yli-/alijäämä ilman poistoeron muutosta) muodostui noin -5,3 milj. euroa (vuonna 2019 +9,7 milj. euroa). Ilman sijoitusten arvonalennusten nettomuutosta, yhteensä -6,4 milj. euroa, tilikauden tulos olisi ollut noin 1,2 milj. euroa ylijäämäinen (-2,8). Talousarviossa budjetoitu alijäämä oli 14,1 milj. euroa, joten tulos ilman arvonalennusten muutosta toteutui 15,3 milj. euroa talousarviota parempana. Seurakuntien ja yhteisen seurakuntatyön säästöt olivat tilinpäätöksessä 2020 yhteensä 9,4 milj. euroa.

Vuoden 2021 alkuperäisessä talousarviossa (ilman vuoden 2021 aikana tehtyjä talousarviomuutoksia) toimintakate on -87,2 milj. euroa. Talousarvio sisältää edellisten vuosien säästöjen käyttöä 4,7 milj. euroa. Tämän jälkeen säästöjä jää käytettäväksi vielä 4,7 milj. euroa.

Investointien määrä suunnittelukaudelle 2021–2023 on vuoden 2021 alkuperäisen talousarvion mukaan 68,0 milj. euroa (brutto). Nykyinen kiinteistökanta edellyttämä vuosittainen investointitaso on arvioitu olevan n. 20–30 milj. euroa. Investoinnit on osittain suunniteltu rahoitettavan kiinteistöjen myynneillä saaduilla tuloilla. Myynnit eivät kuitenkaan ole viime vuosina toteutuneet budjetoidun mukaisina. Vuosina 2018–2020 myynneistä budjetoitiin 13,0 milj. euron tulot, mutta toteutuma oli vain 3,9 milj. euroa.

Henkilöstön vähentämisen keinona on pidetty luonnollista poistumaa. Henkilötyövuodet ja henkilöstökulut olivat tilinpäätöksessä 2020 vuoden 2015 tasolla, joten merkittävää vähenemistä ei ole toteutunut. Vuoden 2021 talousarvion päättämisen yhteydessä vahvistettiin seurakunnille ja yksiköille henkilövuosikiintiöt vuosille 2021–2023.

	TOT 2011	TOT 2012	TOT 2013	TOT 2014	TOT 2015	TOT 2016	TOT 2017	TOT 2018	TOT 2019	TOT 2020
Henkilöstökulut	55 919 670	57 697 074	59 317 078	57 538 422	56 637 029	53 710 344	52 228 541	53 388 105	57 264 112	56 000 024
Palkat ja palkkiot	42 822 537	43 863 161	44 865 392	43 499 328	42 680 653	41 676 491	41 120 176	43 105 631	46 522 638	45 390 901
Henkilösivukulut	13 774 418	14 503 292	15 023 485	14 527 314	14 375 853	12 554 356	11 766 546	10 878 380	11 306 392	11 066 743
Henkilöstökulujen oikaisuerät	-677 285	-669 379	-571 799	-488 220	-419 477	-520 504	-658 180	-595 907	-564 918	-457 619
Sivukulujen osuus palkoista	32,7 %	33,6 %	33,9 %	33,8 %	34,0 %	30,5 %	29,1 %	25,6 %	24,6 %	24,6 %
Palvelujen ostot	26 465 419	26 805 812	28 426 972	27 874 767	28 510 346	25 278 682	23 062 452	24 272 877	26 408 296	24 630 393

Henkilötyövuodet	1 244,13	1 237,60	1 227,76	1 091,80	1 065,12	1 028,38	1 008,13	1 022,47	1 062,71	1 041,64
	10,3 %	-0,5 %	-0,8 %	-11,1 %	-2,4 %	-3,4 %	-2,0 %	1,4 %	3,9 %	-2,0 %

Talouden realiteetit tulevaisuudessa

Seurakuntien verotulot ovat pysyneet ennallaan jo usean vuoden ajan. Verotettavien tulojen kasvu henkilöä kohden on kompensoinut jäsenmäärän alenemisen vaikutuksen. Jatkossa jäsenmäärän kehityksen alentuessa myös verotulot kuitenkin alkavat pienentyä, kun yleinen talous- ja työllisyyskehitys eivät riitä kompensoimaan alenevan jäsenkehityksen vaikutusta. Samaan aikaan palkka- ja muut kulut ovat nousseet lähes poikkeuksetta vuosittain (vuonna 2020 toimintakulut poikkeuksellisesti pienenevät edellisvuoteen verrattuna, ennen kaikkea koronapandemiasta johtuen). Seurakuntien talouden kiristyminen verotulojen kasvun hitau-

den vuoksi edellyttää, että Helsingin seurakuntayhtymä alentaa toiminnan kustannustasoa.

Henkilöstömenojen osuus tuloslaskelmassa on noin 57,9 % kaikista toimintamenoista, joten merkittäviä säästöjä on tavoiteltava sopeuttamalla henkilökunnan määrää eri yksiköissä. Aiemmin tunnistettuja haasteita henkilöstömäärän sopeuttamisen näkökulmasta ovat muun muassa seurakunnallisen toiminnan organisatio- ja virkarakenne, joka vaikeuttaa merkittävästi henkilökunnan joustavaa siirtymistä seurakuntien ja seurakuntayhtymän yksiköiden välillä, sekä organisaation taipumus pitäytyä totutuissa toimintamalleissa.

Kirkon eläkkeiden maksamisesta vastaa Kirkon keskusrahasto. Maksettavat eläkkeet rahoitetaan seurakunnilta perittävillä palkkasummaan perustuvilla eläkemaksuilla ja kirkollisveron määrään perustuvalla eläkerahastosummalla, joka tällä hetkellä on kirkolliskokouksen päätöksen mukaan 5 % sekä eläkerahaston sijoitustuotoilla. Kirkon kattamaton eläkevastuu on lähes 4,9 mrd. euroa. Suuret ikäluokat ovat siirtymässä eläkkeelle saman aikaisesti, kun henkilöstömäärän odotetaan vähenevän. Tämä tarkoittaa sitä, että tulokertymät eivät riitä rahoittamaan maksettavia eläkkeitä ja on varauduttava siihen, että seurakunnilta perittävät eläkemaksut korotetaan.

Seurakunnissa on kyetty luopumaan toimitiloista, mutta vapautuvan kapasiteetin myynnissä ei ole onnistuttu. Myytävässä massassa on kirkkoja ja muita haasteellisia kohteita, joille ei kovin nopealla aikataululla löydy ostajia. Tarvittavia korjauksia ja perusparannusinvestointeja ei ole kyetty tekemään mm. kiinteistötoimiston resurssipulasta ja sopeuttamisvuosien 2016–2018 supistuneiden määrärahojen takia. Täten korjausvelkaa on kertynyt ja paineet investointien toteuttamiselle on kasvanut tasolle, joka talousennusteen mukaan ei ole mahdollista. Todellisena esimerkkinä voi mainita kirkot:

Kirkkoja on Helsingin seurakunnilla 39 kpl, joiden kirjanpidollinen poistoaika on 1.1.2022 alkaen 50 vuotta (tällä hetkellä 60 vuotta). Tämä tarkoittaa samalla laskennallisesti, että noin 1–1,5 vuoden välein tulisi yksi kirkko remontoida. Kirkkorakennuksen korjauskustannukset ovat aina useita miljoonia (vaihteluväli 5–20 milj. euroa, hankkeen suuruudesta riippuen). Helsingin kirkkojen lukumäärällä tämä on talouden näkökulmasta mahdoton tilanne. Rahavarat tulevat kulutetuiksi loppuun ja tulevilla sukupolvilla on kirkkoja mutta ei varoja niiden kunnossa pidolle. Nyt toteutettu remontti ei ole ikuinen ratkaisu. Kirkkojen lisäksi seurakuntayhtymällä on myös todella paljon muuta kiinteistömassaa – myös näitä tulisi saada vähennettyä radikaalisti. Mikäli meillä ei ole valmiutta luopua kirkoista, tulisi käytännössä kaikki toiminta keskittää kirkkoihin ja luopua muista tiloista.

Mikäli seurakuntayhtymän investointitasoa ei kohtuullistettaisi tulevien vuosien aikana ja kaikki investoinnit toteutettaisiin täysimääräisesti, laskisivat yhtymän rahavarat seuraavan valtuustokauden loppuun mennessä, vuosien 2021–2026 aikana, peräti 133,8 milj. euroa, ollen vuoden 2026 lopussa enää noin 52,5 milj. euroa. Lasku jatkuisi edelleen myös vuosien 2027–2030 aikana. Vuoden 2030 lopussa rahavaroja olisi jäljellä enää noin 3,7 milj. euroa. Laskelmassa on huomioitu toimintakulujen leikkausta 1,5 prosentilla vuosittain.

Vuosi	2016	2017	2018	2019	TP 2020	TA 2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Asukasluku (31.12.)	635 181	643 272	648 042	654 707	657 674	667 122	676 117	682 725	689 164	695 419	701 482	707 342	712 998	718 451	723 687
Jäsenmäärä (31.12.)	345 035	342 214	337 955	333 875	329 100	324 275	322 513	317 680	312 616	307 319	306 160	301 111	295 851	290 387	284 720
Jäsenmäärän muutos/v., %		-0,8	-1,2	-1,2	-1,4	-1,5	-0,5 %	-1,5 %	-1,6 %	-1,7 %	-0,4 %	-1,6 %	-1,7 %	-1,8 %	-2,0 %
Kirkkoonkuulumis-%		53,2	52,2	51,0	50,0	48,6	47,7	46,5	45,4	44,2	43,6	42,6	41,5	40,4	39,3
Toimintatuotot	13,7	20,7	17,9	18,2	14,8	17,1	18,0	18,0	18,0	18,2	18,4	18,4	18,4	18,4	18,4
Toimintakulut	-93,0	-91,6	-93,5	-98,9	-94,4	-95,7	-99,1	-98,8	-97,6	-96,2	-94,8	-93,4	-92,0	-90,6	-89,2
Käyttötalouteen siirto	-1,8	-1,3	-0,8	-3,0	-2,4	-3,9	-3,0	-3,0	-0,5	-0,6	-0,6	-0,6	-0,6	-0,6	-0,6
Säästöjen käyttö						-4,7	-0,6	-0,6	-0,5	-0,6	-0,6	-0,6	-0,6	-0,6	-0,6
Toimintakate	-81,1	-72,2	-76,4	-83,6	-82,0	-87,2	-84,6	-81,4	-80,1	-78,6	-77,0	-75,6	-74,2	-72,8	-70,8
Kirkollisvero	80,4	79,8	79,3	80,0	81,4	78,1	77,3	77,4	76,4	74,7	73,1	71,5	69,9	68,4	66,5
Valtion rahoitus	12,1	12,2	12,3	12,3	12,5	12,7	12,8	12,8	12,9	13,0	13,0	13,1	13,1	13,2	13,2
Yhteisövero	3,1														
Muut (kesk.rsto+verotus)	-10,6	-10,6	-10,5	-10,4	-10,3	-10,8	-10,7	-10,3	-10,2	-11,7	-11,6	-11,4	-11,1	-10,9	-10,7
Toiminta-avustukset					0,3										
Rahoitustuotot ja -kulut	11,5	14,7	6,0	7,4	7,9	8,5	9,5	9,5	9,9	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0
Vuosikate (arvonlennus ei huomioitu)	15,4	24,0	10,8	5,6	9,8	1,3	4,4	8,0	8,9	7,4	7,5	7,7	7,7	7,9	8,2
Poistot	-10,9	-10,0	-7,2	-8,5	-8,6	-8,6	-8,6	-8,8	-9,3	-9,8	-10,0	-10,0	-10,0	-10,0	-10,0
Tilikauden tulos (arvonlennus ei huomioitu)	4,5	14,1	3,7	-2,8	1,2	-7,2	-4,2	-0,8	-0,4	-2,4	-2,5	-2,3	-2,3	-2,1	-1,8
Tilinpäätössiirrot	0,6	0,6	0,9	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
Tilikauden yli/alijäämä	5,0	14,6	4,5	-2,3	1,7	-6,7	-3,8	-0,4	0,1	-1,9	-2,0	-1,8	-1,8	-1,6	-1,2
Tilikauden tulos (arvonlennus huomioitu)	3,7	15,7	-12,9	9,7	-5,3										
Investointimenot, kiinteistöt		-4,1	-8,5	-9,8	-6,2	-25,6	-20,5	-19,3	-21,0	-29,0	-29,9	-20,8	-11,2	-13,9	-15,4
Vuodelta 2020 siirtyvät investointimenot						-14,5									
Investointimenot, ICT		-0,5	-0,3	-0,6	-0,4	-1,5	-1,3	-1,2	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0
Investointimenot yhteensä	-11,9	-4,6	-8,8	-10,4	-6,6	-41,6	-21,8	-20,5	-22,0	-30,0	-30,9	-21,8	-12,2	-14,9	-16,4
Lainojen lyhennykset					-2,3	-2,6	-3,7	-3,8	-4,8	-4,6	-4,6	-5,4	-4,9	-5,4	-5,2
Investointitulo	19,2	4,7	2,7	0,0	1,2	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5
Rahoitustoiminnan nettorahavirta+ tul.rah.korj. e	0,0	-13,0	4,9	0,1	1,6										
Rahavarat	166,5	177,7	187,4	182,7	186,3	144,9	135,9	121,1	104,7	79,0	52,5	34,4	26,5	15,6	3,7

Kokonaismäärärahan ja investointien vuotuisten maksimiarvojen suuruus, nykytila

Kokonaismäärärahan suuruutta tarkasteltaessa tulee tarkastelu toteuttaa toimintakatteen kautta. Toimintakate lasketaan vähentämällä toimintatuotoista toimintakulut sekä mahdolliset käyttötalouteen siirrot. Käyttötalouteen siirrot liittyvät sellaisiin hankkeisiin / hankkeiden osiin, joita ei lopulta katsota investoinneiksi.

Toimintakatteen toteutumana vaihtelu vuosina 2016–2020 esitetään alla olevassa taulukossa:

Vuosi	2016	2017	2018	2019	2020
Toimintatuotot	13,7	20,7	17,9	18,2	14,8
Toimintakulut	-93,0	-91,6	-93,5	-98,9	-94,4
Käyttötalouteen siirto	-1,8	-1,3	-0,8	-3,0	-2,4
Toimintakate	-81,1	-72,2	-76,4	-83,6	-82,0

Seuraavassa taulukossa esitetään investointien toteutuma samalta ajalta, eli vuosilta 2016–2020:

Vuosi	2016	2017	2018	2019	2020
Investointimenot, kiinteistöt		-4,1	-8,5	-9,8	-6,2
Investointimenot, ICT		-0,5	-0,3	-0,6	-0,4
Investointimenot yhteensä	-11,9	-4,6	-8,8	-10,4	-6,6
Lainojen lyhennykset					-2,3
Investointitulo	19,2	4,7	2,7	0,0	1,2

Kiinteistöinvestoinnit ovat toteutuneet useimpina vuosina huomattavasti talousarviossa varattua, kiinteistöosaston määrittämiin investointitarpeisiin pohjautuvaa investointimäärärahaa pienempinä.

Sijoituskiinteistöjen lainojen lyhennykset on esitetty laskelmissa erillisinä vuodesta 2020 alkaen. Sijoituskiinteistöjen lainanlyhennykset ovat useimmiten investointeja ja erityisesti niissä tapauksissa, joissa kiinteistöyhtiö rahastoi suoritukset. Kyseiset lainat otetaan sijoituskiinteistöjen rakentamiseen tai peruskorjaukseen ja ne lisäävät näin seurakuntayhtymän sijoitusten arvoa. Lainojen lyhennykset ovat pääsääntöisesti kirjattavissa ko. sijoituskiinteistön osakkeiden hankintamenon lisäykseksi.

Investointituloksi katsotaan pysyvien vastaavien myyntitulot. Näitä ovat esimerkiksi rakennusten, osakehuoneistojen, kiinteistöjen yms. myynnistä saatavat tulot. Investointimenot vähennettyinä investointituloilla muodostavat investointineton.

Vuosien 2023-2030 taloussuunnitelma

Talousennusteen pohjalta laaditut mallinnukset osoittivat, että kokonaismäärärahaa tulee leikata tulevina vuosina merkittävästi ja investointien vuotuinen maksimiarvo tulee asettaa huomattavasti nykyistä alhaisemmalle tasolle. Mallinnoista saadut johtopäätökset olivat linjassa yhteisen kirkkoneuvoston aiemmin tekemien talouslinjausten kanssa.

Viime vuosina talouden tasapainotusta on tehty Helsingin seurakuntayhtymässä supistamalla talousarviokehyksen toimintakatetta tasaisella -1,5 % vuosivähennyksellä. Tämä on johtanut niin sanottuun ”juustohöylä”-säästämiseen, rakenteellisten muutosten tekemisen sijaan. Määrärahaleikkaukset tulisi jatkossa toteuttaa porrastetusti muutaman vuoden välein, jolloin tietyille vuodelle kohdistuvat kovemmat leikkaukset ohjaavat yksiköitä rakenteellisten säästöjen ja myös henkilöstövähennysten tekemiseen.

Talousennusteen pohjalta laaditussa vuosien 2023–2030 taloussuunnitelmassa määrärahaleikkaukset on esitetty kohdistettavaksi vuosiin 2023, 2026 ja 2029. Toimintakatetta pienennetään kyseisinä vuosina kahdeksan prosenttia aiempaan tasoon nähden.

Vuosi	2016	2017	2018	2019	2020	TA 2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Asukasluku (31.12.)	635 181	643 272	648 042	654 707	657 674	667 122	658 943	663 350	670 069	695 419	701 482	707 342	712 998	718 451	723 687
Jäsenmäärä (31.12.)	345 035	342 214	337 955	333 875	329 100	324 275	323 100	317 100	311 100	310 993	306 160	301 111	295 851	290 387	284 720
Jäsenmäärän muutos/v. %		-0,8	-1,2	-1,2	-1,4	-1,5	-0,4 %	-1,9 %	-1,9 %	0,0 %	-1,6 %	-1,6 %	-1,7 %	-1,8 %	-2,0 %
Kirkkoonkuulumis-%		53,2	52,2	51,0	50,0	48,6	49,0	47,8	46,4	44,7	43,6	42,6	41,5	40,4	39,3
Toimintatuotot	13,7	20,7	17,9	18,2	14,8	15,2	17,0	19,5	19,5	19,5	21,0	21,0	21,0	23,0	23,0
Toimintakulut	-93,0	-91,6	-93,5	-98,9	-94,4	-96,3	-98,0	-96,4	-96,4	-96,4	-92,7	-91,8	-91,8	-88,1	-89,0
Käyttötalouteen siirto	-1,8	-1,3	-0,8	-3,0	-2,4	-3,9	-3,3	-0,6	-0,6	-0,6	-0,4				
Säästöjen käyttö						-4,7	-2,4	-0,6	-0,6	-0,6					
Toimintakate	-81,1	-72,2	-76,4	-83,6	-82,0	-89,6	-86,6	-77,5	-77,5	-77,5	-72,1	-70,8	-70,8	-65,1	-66,0
Kirkollisvero	80,4	79,8	79,3	80,0	81,4	81,0	77,3	77,4	76,4	74,7	73,1	71,5	69,9	68,4	66,5
Valtion rahoitus	12,1	12,2	12,3	12,3	12,5	12,7	12,8	12,8	12,9	13,0	13,0	13,1	13,1	13,2	13,2
Yhteisövero	3,1														
Muut (kesk.rsto+verotus)	-10,6	-10,6	-10,5	-10,4	-10,3	-10,8	-10,7	-10,3	-10,2	-11,7	-11,6	-11,4	-11,1	-10,9	-10,7
Toiminta-avustukset					0,3										
Rahoitustuotot ja -kulut	11,5	14,7	6,0	7,4	7,9	9,0	9,5	10,1	11,1	11,0	11,0	11,9	11,4	12,0	11,8
Vuosikate (arvonalennus ei huomioitu)	15,4	24,0	10,8	5,6	9,8	2,3	2,3	12,5	12,7	9,5	13,4	14,3	12,5	17,5	14,8
Poistot	-10,9	-10,0	-7,2	-8,5	-8,6	-8,6	-11,5	-8,9	-9,4	-9,8	-10,0	-10,0	-10,0	-10,0	-10,0
Tilikauden tulos (arvonalennus ei huomioitu)	4,5	14,1	3,7	-2,8	1,2	-6,3	-9,2	3,6	3,3	-0,3	3,4	4,3	2,5	7,5	4,8
Tilinpäätössiirrot	0,6	0,6	0,9	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
Tilikauden ylijäämä	5,0	14,6	4,5	-2,3	1,7	-5,8	-8,7	4,0	3,9	0,2	3,9	4,8	3,0	8,1	5,4
Tilikauden tulos (arvonalennus huomioitu)	3,7	15,7	-12,9	9,7	-5,3										
Investointimenot, kiinteistöt		-4,1	-8,5	-9,8	-6,2	-25,6	-16,1	-18,2	-12,0	-12,0	-12,0	-12,0	-10,5	-10,5	-10,5
Vuodelta 2020 siirtyvät investointimenot						-14,5									
Investointimenot, ICT		-0,5	-0,3	-0,6	-0,4	-1,5	-1,3	-1,2	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0
Investointimenot yhteensä	-11,9	-4,6	-8,8	-10,4	-6,6	-41,6	-17,4	-19,4	-13,0	-13,0	-13,0	-13,0	-11,5	-11,5	-11,5
Lainojen lyhennykset						-2,3	-2,6	-3,7	-3,8	-4,8	-4,6	-5,4	-4,9	-5,4	-5,2
Investointitulo	19,2	4,7	2,7	0,0	1,2	1,5	1,5	2,0	3,0	4,0	5,0	3,0	1,5	1,5	1,5
Rahoitustoiminnan nettorahavirta+ tul.rah.korj. e	0,0	-13,0	4,9	0,1	1,6										
Rahavarat	166,5	177,7	187,4	182,7	186,3	145,9	139,2	130,5	128,4	124,3	125,0	123,9	121,5	123,6	123,2

Toimintatuotoissa on huomioitu Rohkeasti yhdessä –tavoittilan edellyttämä 5,0 milj. euron kasvu, joka toteutetaan porrastetusti vuoteen 2029 mennessä. Kumulaatiivisten säästöjen käyttö on huomioitu taloussuunnitelmassa laskennallisesti niin, että säästöjä käytetään vuosittain 0,600 milj. eurolla. Vuonna 2029 säästöjä olisi näin jäljellä enää 0,500 milj. euroa. Toimintakatteeseen kohdistetuissa kahdeksan prosentin leikkauksissa ei ole huomioitu säästöjen käyttöä. Samoin toimintakuluihin on lisätty kertaluonteisina kuluina 0,900 milj. euron määrärahavaraus seurakuntavaalien järjestämiseksi vuosina 2026 ja 2030.

Tilintarkastajan suosituksen mukaisesti käyttötalouteen siirroista luovutaan vuodesta 2023 alkaen, toisin sanoen ne hankkeet ja hankinnat, joita ei katsota investoinneiksi, budjetoidaan jatkossa suoraan kiinteistöosaston käyttötalouden kuluiksi. Muutos on huomioitu kiinteistöosaston toimintakulujen kokonaismäärää määritettäessä.

Rahoitustuotoissa on huomioitu 100 milj. euron sijoitusomaisuuden osalta kahden prosentin vuotuinen reaalityttö, sijoitustoiminnan ohjeiden mukaisesti (ohjeissa reaalityttötavoitteeksi määritelty 2–3 %). Struktureista vapautuvat varat on laskettu käytettäväksi investointien rahoittamiseen. Edelleen rahoitustuotoissa on huomioitu yhteensä 9,1 milj. euron lisäys sijoituskiinteistöjen vuokratuottoihin. Luku vastaa sijoituskiinteistöjen lainojen lyhennyksien kumulatiivista kasvua vuosien 2022 ja 2030 välillä. Seurakuntayhtymän kiinteistösijoituksissa sovellettujen periaatteiden mukaan sellaisesta kiinteistösijoituksesta, joka ei tuota vähintään lainojen lyhennyksen verran, pyritään luopumaan.

Poistojen osalta taloussuunnitelmassa on huomioitu vuoden 2022 alusta käyttöön otettava uusi poistosuunnitelma. Poistojen määrää ei tietoisesti ole pienennetty taloussuunnitelman viimeistenkään vuosien osalta, vaikka poistot tosiasiallisesti pienenevät kiinteistöistä luovuttaessa. Ratkaisulla on pyritty noudattamaan va-

rovaisuuden periaatetta, koska kunkin kiinteistön myynnin tarkkaa toteutumisajan-kohtaa ei voida tässä vaiheessa tietää.

Investointineton vuotuiseksi maksimimääräksi on määritelty laskelmassa lähtökoh-
taisesti 10,0 milj. euroa / vuosi. Poikkeuksen periaatteeseen tekevät vuodet 2025
ja 2026, jolloin pysyvien vastaavien myyntituloja on ennakoitu kiinteistöjen toteutu-
vista myynneistä johtuen normaalitasoa enemmän.

Taloussuunnitelma on laadittu niin, että rahavarat vuoden 2030 lopussa ovat 123,2
milj. euroa. Yhteisen kirkkovaltuuston hyväksymän tavoitetilan mukaan sijoitusva-
rallisuuden ilman kiinteistösijoituksia ei tule alittaa 100 milj. euron kokonaismäärää
vuoteen 2030 mennessä. Taloussuunnitelmassa noudatetaan näin hieman tiu-
kempaa talouslinjaa kuin asetetussa tavoitteessa. Ratkaisua voidaan pitää ehdot-
toman välttämättömänä, koska laadittaessa taloussuunnitelmia 10 vuoden ajalle
tulee myös varautua yllättäviin muutoksiin ennusteen ja toteuman välillä. FCG
Oy:n laatimat verokertymäennusteet ovat jo osoittaneet, että Helsingin kirkollisve-
rokertymä tulee pienenemään nopeammin kuin aiemmin oli osattu odottaa. Tule-
vat ennusteet voivat olla vielä tätäkin negatiivisempia. Vastaavasti, mikäli esimer-
kiksi toimintatuotot jäisivät jokaisena suunnitelmavuotena yhden milj. euron alle
budjetoidun, tarkoittaisi se jo kahdeksan miljoonan euron pienenemistä vuoden
2030 kassavaroihin.

Taloussuunnitelmakaudella on erityisen tärkeää kiinnittää huomiota muun muassa
seuraaviin seikkoihin:

- Nykyisen kiinteistökannan mukainen kiinteistöinvestointitarve on jopa noin
25 milj. euroa vuodessa. Ehdotetut investointien vuotuiset maksimiarvot
edellyttävät määrätietoista kiinteistöistä luopumista, korjausvelan kertymi-
sen ehkäisemiseksi.
- Investointineton ei tule pitkällä aikavälillä ylittää vuotuisten poistojen mää-
rää.
- Mikäli yksittäinen sijoituskiinteistö ei tuottaisi vähintään lainojen lyhennyk-
siin tarvittavaa määrää tai tulevien vuosien odotettavissa olevaa tuottotasoa
ei voida pitää riittävänä, tulee kyseisestä kiinteistöistä pyrkiä luopumaan.
- Pysyvien vastaavien myynneistä on tärkeää laatia selkeä suunnitelma, jon-
ka avulla varmistetaan myyntien toteutuminen suunnitellussa, talousarvion
edellyttämässä aikataulussa. Pysyvien vastaavien myyntien toteutumisesta tu-
lee seurata aktiivisesti, esimerkiksi osana johdon raportointia.

Mikäli seurakuntayhtymän yleinen talouskehitys, erityisesti kirkollisverokertymän
osalta, lähtisi selkeästi ennustettua parempaan suuntaan, voidaan kokonaismää-
rärahojen tasot ottaa tarvittaessa uudelleen tarkasteluun taloussuunnitelmakauden
aikana. Tämä edellyttää kuitenkin merkittävää, pitkälle tulevaisuuteen kantavaa
muutosta ennusteeseen nähden. Vastaavasti, mikäli seurakuntayhtymän talous-
kehitys toteutuisi ennustettua selvästi huonompana, tulisi määrärahatasot myös
tuolloin ottaa uudelleen tarkasteltaviksi. Jälkimmäistä vaihtoehtoa voitaneen pitää,
valitettavasti, ensimmäistä vaihtoehtoa selkeästi todennäköisempänä.

Rohkeasti yhdessä –lausuntoihin liittyvät huomiot ja toimenpide-ehdotukset

Kokonaismäärärahaan tehtävien leikkausten osalta 11 seurakuntaa piti Rohkeasti yhdessä –lausuntokierroksen lausunnoissaan porrastettua, kolmen vuoden välein toteutettavaa määrärahalleikkausta juustohöyläperiaatetta parempana. Kuusi seurakuntaa puolestaan kannatti määrärahan vuosittaista, tasaista leikkaamista. Kolme seurakuntaa ei erikseen ottanut vastauksissaan tähän kantaa. Yhteisten palveluiden osastoista kolme kannatti porrastettua määrärahalleikkausta. Loput eivät yksilöineet kantaansa suoraan tästä näkökulmasta tarkasteltuna.

Kumulatiivisten säästöjen käyttöoikeuden tärkeys korostui sekä lausunnoissa että lausuntokierroksen aikana järjestetyissä työskentelyissä. Esitettyjen näkökulmien pohjalta voidaan pitää perusteltuna, että kumulatiivisten säästöjen käyttöoikeus säilytetään seurakunnilla ja yhteisellä seurakuntatyöllä myös jatkossa. Lisäksi näillä on oikeus päättää säästöjen käyttökohteista ja –aikataulusta.

Kokonaismäärärahan suuruudesta päätettäessä on samalla perusteltua tehdä linjaus oikeudesta kumulatiivisen alijäämän tekemiseen. Määrärahat tulevat väistämättä supistumaan tulevina vuosina pysyvästi, jolloin rakenteellisten muutosten tekeminen on välttämätöntä, eikä toistuvaa alijäämää tilanteessa, jossa kumulatiiviset säästöt on jo käytetty, voida hyväksyä. Tilanteessa, jossa seurakunta tai yhteinen seurakuntatyö laatii alijäämäisen talousarvion, jota aiempien vuosien kumulatiiviset ylijäämät eivät riitä kattamaan, tulee talousarvion laatijan esittää samalla erillinen suunnitelma siitä, miten syntyvä kumulatiivinen alijäämä saadaan katettua talousarviovuotta seuraavien kolmen vuoden aikana. Kyseisten kolmen vuoden talousarvioiden tulee kaikkien olla ylijäämäisiä. Vastaavasti tilanteessa, jossa seurakunnan tai yhteisen seurakuntatyön tilinpäätöstoteuma ylittää talousarvion ja kumulatiiviset säästöt eivät riitä ylityksen kattamiseen, tulee ko. toimijan laatia tuolloin suunnitelma kumulatiivisen alijäämän kattamiseksi meneillään olevaa vuotta seuraavien kolmen vuoden aikana. Myös tässä tilanteessa kolmen seuraavan talousarvion tulee ko. toimijan osalta olla ylijäämäisiä.

Rohkeasti yhdessä –talousehdotusten käsittelyaikataulu ja päätösten ulottuvuus

Toimintaedellytysten turvaamissuunnitelmaa laadittaessa lähdettiin siitä, että kaikki taloutta koskevat linjaukset on perusteltua tehdä yhdellä kertaa ja koko suunnitelmakautta 2023–2030 koskien. Rohkeasti yhdessä –lausuntojen perusteella asiaa on kuitenkin päädytty tarkastelemaan uudelleen.

Kokonaismäärärahan suuruuden, investointien nettomaksimiarvojen sekä sijoituskiinteistöjen lainojen lyhennyksiin varattavien varojen maksimiarvojen osalta päätökset on tärkeää tehdä koko suunnitelmakaudelle kerralla, pitkäntähtäimen suunnittelun sekä määrätietoisten rakenteellisten muutosten mahdollistamiseksi. Sen sijaan kokonaismäärärahan jako sekä seurakunnille osoitettavan määrärahan jakoperusteet voidaan määritellä tätä lyhyemmäksi ajaksi. Lyhimmillään määrittely on kuitenkin perusteltua tehdä kolmivuotiselle taloussuunnitelmakaudelle.

Vuoden 2023 talousarviovalmistelu voidaan käynnistää alkuperäisen suunnitelman mukaisesti vuoden 2022 alussa, kun kokonaismäärärahan suuruus ja kokonaismäärärahan jako on saatu päätettyä. Päätöksenteon jaksottamiseksi sekä erilais-

ten täydentävien mallinnusten ja laskelmien tuottamiseksi seurakunnille osoitettavan määrärahan jakoperusteet sekä sisäisten vuokrien uudet määräytymisperusteet tuodaan yhteisen kirkkoneuvoston ja edelleen yhteisen kirkkovaltuuston päätettäväksi tammikuussa 2022.

Liitteet

28 Periaatteet kumulatiivisen alijäämän kattamiseen

